

## In fors gegroeide inseminatiemarkt neemt voor het

# Kodak neemt kop

De Nederlandse inseminatiemarkt groeide afgelopen jaar fors. Het aantal eerste inseminaties met Belgisch-witblauwstieren nam af, terwijl fleckvieh en montbéliarde een plus noteerden en het gebruik van holsteins stabiel bleef. Top-speed Kodak noteerde de meeste inseminaties.

tekst **Inge van Drie**

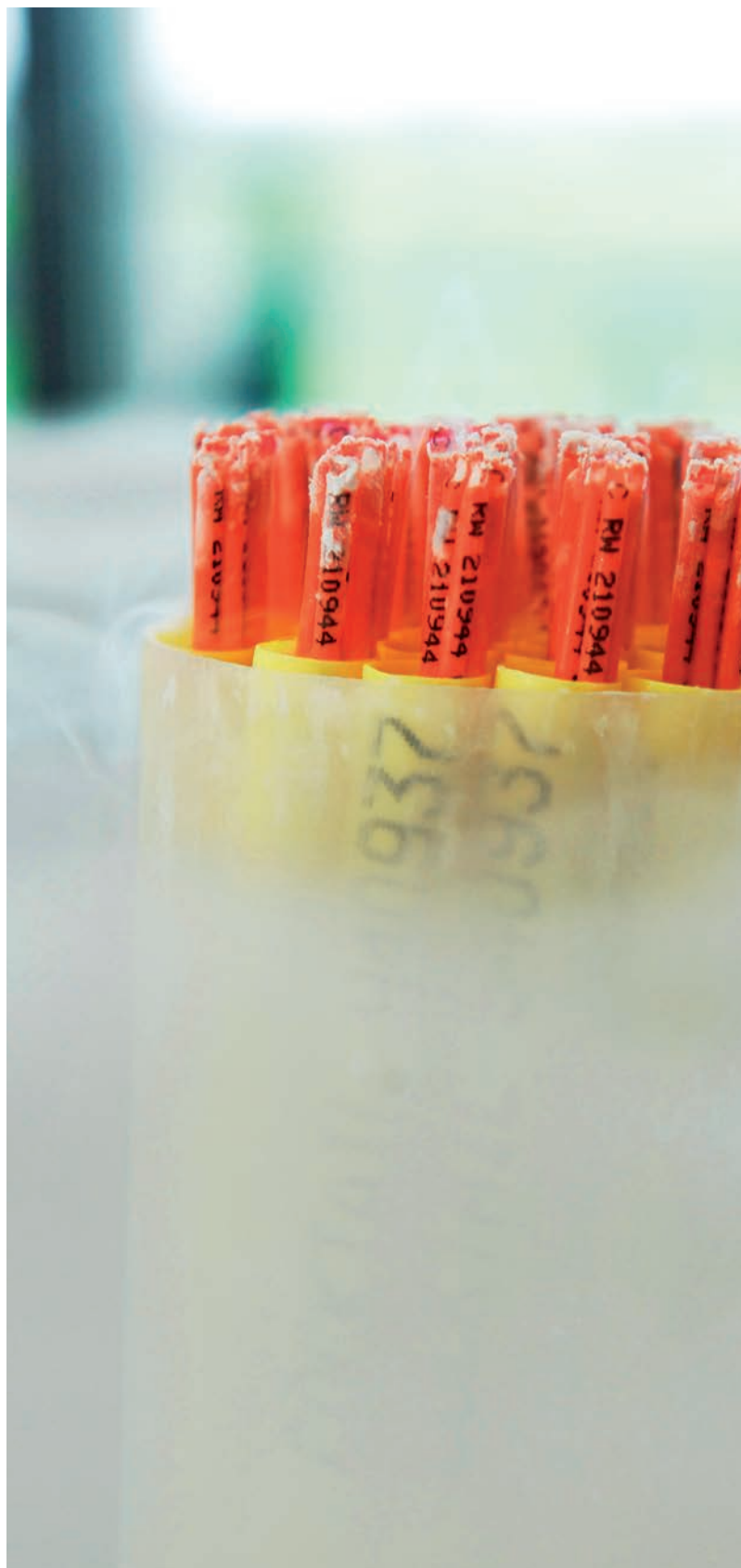
Jarenlang was het vanzelfsprekend dat een zwartbontstier de leiding nam in de ranglijst van meest-gebruikte stieren van Nederland. Stieren als Sunny Boy, Cash, Cello en Grandprix: stuk voor stuk torenen die qua gebruik uit boven hun roodbonte collega's. Aan die traditie maakte Delta Fidelity in 2010 voor het eerst een eind. En ook vorig jaar stak de roodbonte Kianzoon op basis van eerste inseminaties zijn zwartbonte concurrenten de loef af, zo bleek uit de statistieken van CRV. Dit jaar raakt de Kianzoon uit Lightningdochter Delta Bles de nummer 1-positie kwijt. Zijn opvolger? Dat is opvallend genoeg weer een roodbontstier: Top-speed Kodak. De Kevinzoon liet van 1 september 2012 tot en met 31 augustus 2013 ruim 38.000 eerste inseminaties optekenen (tabel 3). Kodak slaat daarmee een gat van zo'n 5000 eerste inseminaties met de nummer twee, de zwartbonte OManzoon Ralma O-Man Cf Cricket. Het gaat overigens om voorlopige cijfers. Omdat nog niet alle inseminaties zijn verwerkt van veehouders die zelf insemineren, kunnen de definitieve cijfers nog iets afwijken.

### Aandeel witblauw daalt

Dat een roodbontstier voor het tweede jaar op rij de leiding neemt in het ki-klassement wil niet meteen zeggen dat het aandeel roodbonte holsteins in Nederland stijgt. Sterker nog, dat aandeel neemt zelfs licht af, zo blijkt uit een overzicht van eerste inseminaties per ras (tabel 1). Noteerden de roodbonte holsteins in het vorige boekjaar een marktaandeel van 23,4 procent, dit jaar komen ze voorlopig uit op 22,2 procent.

Ook het gebruik van Belgisch-witblauwstieren loopt terug nu Nederlandse melkveeouders met het oog op 2015 zo veel mogelijk fokvee aanhouden. Afgelopen jaar kozen Nederlandse melkveeouders bij 6,9 procent van de eerste inseminaties voor een Belgisch-witblauwstier. Dat percentage lag twee jaar geleden nog op bijna 10 procent.

Ook de mrij-stieren lijken terrein te verliezen. Met 1,7



tweede jaar op rij een roodbontstier de leiding

# over van Fidelity

procent van de eerste inseminaties moet het oud-Hollandse ras inmiddels zowel het fleckvieh- als het montbéliarderas voor zich dulden. Zij profiteren van de ruimte die de roodbonte holsteins en de vleesveestieren prijsgeven en zetten hun stijgende lijn door. De Zweeds-roodbontstieren raken juist 0,2 procent marktaandeel kwijt, terwijl de Noorse en de Deense rodbonten allebei 0,1 procent winnen.

De groeiende inzet van kruisingsrassen gaat niet ten koste van het gebruik van zwartbonte holsteins. Die winnen bijna 2 procent marktaandeel en komen voorlopig uit op 58,7 procent.

Ook in Vlaanderen verstevigen de zwartbonte holsteins hun marktpositie. Bijna 54 procent van de eerste inseminaties kwam in het jongste boekjaar voor rekening van zwartbonten, een stijging van 4 procent (tabel 2). Net als in Nederland boerden de rodbonten iets achteruit (-0,9 procent), maar veel groter is de daling bij Belgisch witblauw. In vergelijking met vorig jaar verliest het vleesveeras ruim 3,5 procent marktaandeel. De Belgisch-witblauwstieren, die in Vlaanderen vooral in de zuivere fokkerij gebruikt worden, schreven iets minder dan één op de vier eerste inseminaties op hun naam.

Lichte winst boekten het fleckvieh- en het montbéliarderas met beide een plus van 0,2 procent. Maar vergeleken met Nederland blijft het marktaandeel van de twee rassen in Vlaanderen bescheiden.

## Dhz-ki: ruim 43 procent

De Nederlandse inseminatiemarkt is afgelopen jaar fors in omvang gegroeid. Het voorlopig aantal eerste inseminaties staat nu al op 1.454.242. Dat zijn er bijna 69.000 meer dan vorig jaar rond deze tijd. Met het verwerken van nagekomen inseminaties van doe-het-zelvers zal dit aantal nog verder toenemen. Duidelijk is in ieder geval wel dat de definitieve cijfers fors hoger liggen dan vorig jaar toen het uiteindelijke aantal op 1.416.207 uitkwam. Ook het percentage veehouders dat zelf insemineert, steeg. Van het voorlopige aantal eerste inseminaties is 43,1 procent verricht door veehouders die zelf insemineren, een stijging van 1,2 procent.

In Vlaanderen wijzen de voorlopige cijfers wel op een afname in aantallen eerste inseminaties. CRV noteerde afgelopen jaar 195.935 eerste inseminaties, zo'n 7500 minder dan vorig jaar rond deze tijd. De definitieve cijfers van vorig jaar kwamen uit op 210.681 eerste inseminaties.

Net als in 2012 is Ralma O-Man Cf Cricket in Vlaanderen opnieuw lijstaanvoerder. Met ruim 5800 eerste inseminaties (tabel 4) heeft de OManzoon een royale voorsprong op zijn halfbroer DT Improver, die net als vorig jaar de tweede plaats bezet. Nieuw

ras	stiergebruik in Nederland (%)	
	2011-'12	2012-'13*
zwartbont hf	57,0	58,7
roodbont hf	23,4	22,2
Belgisch witblauw	8,4	6,9
fleckvieh	3,1	3,5
mrij	1,8	1,7
montbéliarde	1,9	2,4
Zweeds roodbont	1,4	1,2
brown swiss	1,1	1,4
Noors roodbont	0,5	0,6
blaarkop	0,2	0,2
zwartbont fh	0,2	0,2
verbeterd roodbont	0,2	0,2
jersey	0,2	0,2
blonde d'Aquitaine	0,1	0,1
ayrshire	0,1	0,1
Deens roodbont	0,1	0,2

Tabel 1 – Gebruik stieren in Nederland op basis van eerste inseminaties, uitgedrukt in percentage (\* = voorlopige cijfers) (bron: CRV)

ras	stiergebruik in Vlaanderen (%)	
	2011-'12	2012-'13*
zwartbont hf	49,8	53,8
Belgisch witblauw	27,6	24,0
roodbont hf	18,5	17,6
Belgisch witrood	0,9	0,9
Belgisch witblauw dubbeldoel	0,8	0,7
fleckvieh	0,4	0,6
Zweeds roodbont	0,3	0,3
montbéliarde	0,3	0,5
brown swiss	0,3	0,5
Belgisch rood vlees	0,2	0,2
blonde d'Aquitaine	0,2	0,1
Belgisch rood dubbeldoel	0,1	0,1

Tabel 2 – Gebruik stieren in Vlaanderen op basis van eerste inseminaties, uitgedrukt in percentage (\* = voorlopige cijfers) (bron: CRV)

in de Vlaamse top drie is genomestier Delta G-Force, die in een jaar tijd ruim 3100 eerste inseminaties verzamelde. G-Force neemt in het Vlaamse klassement de derde plek over van veteraan Delta Paramount, die zelf naar de zevende plek terugvalt.

## Spreiding in stiergebruik neemt toe

Ook in de Nederlandse ranglijst moest Paramount terrein prijsgeven. De Jockozoon was jarenlang een vaste waarde in de top meestgebruikte stieren, maar valt dit jaar net buiten de top tien. De meestgebruikte zwartbontstier in het Nederlandse ki-jaar



Topspeed Kodak steekt zwartbontstieren de loef af



Cricket populairste zwartbontstier in Nederland en Vlaanderen

Tabel 3 – Eerste inseminaties per stier in Nederland van 1 september 2012 tot en met 31 augustus 2013 (\* = genoomstier) (bron: CRV)

naam stier	1e ins.	naam stier	1e ins.	naam stier	1e ins.	naam stier	1e ins.
<b>zwartbont Nederland</b>		Newhouse Gofast	4.587	De Volmer Glorious*	3.195	Co-Op Oman Loydie	5.983
Ralma O-Man Cf Cricket by	33.377	Delta Edison*	4.432	JU Stefan	2.994	Survivor cv	5.869
Woudhoeve 1042 Impuls	32.828	Aurora Ormsby	4.201			Mavid	4.755
Big Winner	30.296	RH Norwin rf	3.878	<b>mrij</b>		R-E-W Seaver	4.367
DT Improver	28.638	Delta Refiner	3.268	Remco	4.509	Dudoc Mr Burns rf	4.132
Delta Persuader	27.449	Bosgoed Legende	3.176	Dos 4	2.650	Comestar Lavanguard	3.896
Delta Atlantic	23.697	Delta Malaga	3.134	Goran	2.103	Bomaz Marion Emerald 648	3.818
Slotbooms Pilot	20.368			Meldon	1.334	Gen-I-Beq Brawler	3.286
Delta G-Force*	18.279	<b>roodbont Nederland</b>				Gran-J Oman McCormick	3.186
Danillo	17.948	Topspeed Kodak	38.375	<b>vleesvee</b>		Crocekt-Acres Eight	3.118
Batenburg G Stellando rf*	17.538	Delta Fidelity	33.074	Zeno (bwb)	15.217	Cookiecutter Mom Hunter*	2.881
Elagaaster Packman*	15.883	Camion van de Peul	16.378	Maieur Elev. de Pt Barv. (bwb)	9.936	Cogent Twist	2.748
Delta Paramount	14.654	Talentino	16.274	Talent 2290 Papillons (bwb)	7.476	Gillette Windbrook	2.711
Delta Titanium*	10.521	Kian	13.278	Amadeo Hof ter Boeken (bwb)	6.330	D Sol	2.640
Westenrade Lacey	10.323	Aalshorst Pleasure	10.854	Jafar de la Coutere (bwb)	3.984	Coppertop Doberman	2.566
De-Su Oman Goli	10.154	Woeste Polder Reladon (50% mon)	9.344	Urbanus 2 (bwb)	3.901	Alpag Iron Active	2.545
Delta Emerald*	9.595	Lowlands Klimmer	6.969	Altes (bwb)	3.477		
Ponsstar Sunflower rf	7.380	J&G Malando	6.962	Ugo van Boszicht (bwb)	3.467	<b>roodbont import</b>	
Dudam Surprise	7.267	Delta Direct*	6.740			Jerudo	7.347
Dome's Navarro	6.761	Lowlands Lambiek	6.702	<b>zwartbont import</b>		Vigor (brown swiss)	6.879
Caps Sunset*	6.343	Lowlands Fender	6.638	Bossida Alta Ross	15.586	Braut (Noors roodbont)	6.145
Delta Astro	5.423	Van de Peul Kylian	6.350	Stol Joc	13.601	Jotan	5.853
Weggelhorster Santana	5.269	De Vrendt Aram*	5.403	Cordes-Maid Stonewall	9.109	Valfin (montbéliarde)	5.284
Isidorus Alta Osan	5.008	Delta Maicon*	5.308	Beyercrest Alta Reliant	8.406	Peterslund (Zweeds rood)	5.087
Delta Logan	4.919	Heihoeve Arnold	4.958	Ufm-Dubs Alta Esquire	7.620	Brolin (Zweeds rood)	5.081
Bouw Snowfever*	4.809	Peeldijker Burnstyn	4.869	Morningview Legend	7.433	Wille (fleckvieh)	4.595
De Biesheuvel Summit	4.717	Maniac van de Peul	4.462	Regancrest Alta Iota	7.370	Rumgo (fleckvieh)	4.064
Timmer Climax	4.626	DCH Almighty	3.890	Morningview Levi	7.196	Redon (montbéliarde)	3.220

Tabel 4 – Eerste inseminaties per stier in Vlaanderen van 1 september 2012 tot en met 31 augustus 2013 (\* = genoomstier) (bron: CRV)

naam stier	1e ins.	naam stier	1e ins.	naam stier	1e ins.	naam stier	1e ins.
<b>zwartbont Vlaanderen</b>		Delta Titanium*	1.460	De Volmer Glorious*	1.058	Harpon de L'Orgelot (bwb)	1.591
Ralma O-Man Cf Cricket by	5.808	Aurora Ormsby	1.423	Lowlands Klimmer	950	Langoureux de Fooz (bwb)	1.477
DT Improver	3.525						
Delta G-Force*	3.140	<b>roodbont Vlaanderen</b>		<b>vleesvee</b>		<b>zwartbont import</b>	
Woudhoeve 1042 Impuls	2.806	Delta Fidelity	2.992	Sauveur de Monin Chap. (bwb)	3.159	Lake-Effect Alta Caliber	2.060
Delta Atlantic	2.227	Topspeed Kodak	2.433	Kubitus de Bray (bwb)	3.153	Cookiecutter Mom Hunter*	1.598
Delta Persuader	2.173	Camion van de Peul	1.988	Adajio de Bray (bwb)	3.101	Regancrest Alta Iota	1.595
Delta Paramount	2.103	De Vrendt Aram*	1.788	Fleuron de Maffe (bwb)	2.381	Gen-I-Beq Brawler	1.415
Delta Emerald*	1.881	Lowlands Lambiek	1.487	Lotto v.d. Vloekenshoeve (bwb)	2.367	Bossida Alta Ross	1.408
Danillo	1.794	Schreur Charlton*	1.188	Ilot du Bouchelet (bwb)	2.350	Sully Alta Meteor	1.403
Elagaaster Packman*	1.573	Delta Maicon*	1.184	Talent 2290 Papillons (bwb)	1.908	Cogent Twist	1.328
Batenburg G Stellando rf*	1.500	Van de Peul Kylian	1.134	Maieur Elev. de Pt Barv. (bwb)	1.619	Crackholm Fever	1.041





Bosside Alta Ross al twee jaar op rij meestgebruikte importstier



Ruim 7300 eerste inseminaties voor Duitse Jeromzoon Jerudo

2012-'13 is Cricket. Voor het derde jaar op rij – na Impuls en Improver – prijkt daarmee een OManzoon op kop. Opvallend is wel het aantal eerste inseminaties dat goed is voor de eerste plek; met ruim 33.000 zijn dat er opvallend weinig. Ter vergelijking: twee jaar geleden slaagde Impuls er nog in om in een jaar tijd ruim 62.000 inseminaties te verzamelen. Zo'n uitschieter kent de zwartbonttranglerijst dit jaar niet. Het lijkt een trend dat melkveehouders het stiergebruik meer spreiden. Sprekend voorbeeld is het aantal zwartbontstieren met meer dan 20.000 eerste inseminaties. Vorig jaar waren dat er drie, nu zijn dat er zeven.

Kort achter Cricket eindigt Impuls, terwijl Big Winner een nieuwkomer is in de top drie. De Win 395-zoon wringt zich tussen Impuls en zijn halfbroer DT Improver.

Na de OManzonen rukken nu ook de Mascolzonen op in de top tien. Delta Persuader bezet de vijfde plek, terwijl Slotbooms Pilot op de zevende plek uitkomt. Ook Danillo (v. Goldwyn) en genoomstier Batenburg G Stellando (v. Fidelity) maken hun debuut in de top tien.

### Derde plek voor Camion

De opmars van genoomstieren in de top tien zet niet verder door. Telde de top tien in 2012 vier genoomstieren, dit jaar zijn dat er twee: Delta G-Force (v. Man-O-Man) en Stellando. Net buiten de top tien vallen de genoomstieren Elagaaster Packman (v. Bogart) en Delta Titanium (v. Ramos). Delta Atlantic, de volle broer van Titanium, stond vorig jaar nog als genoomstier in de top tien, maar kreeg dit jaar zijn eerste fokwaarden op basis van dochterinformatie. De Ramoszoon uit Etazon Renate handhaaft zich met gemak in de top tien. Noteerde hij vorig jaar al ruim 14.000 eerste inseminaties, dit jaar kwam hij uit op bijna 24.000.

Bij roodbont maken Topspeed Kodak en Delta Fidelity de dienst uit. Was het vorig jaar Fidelity die Kodak afroefde, dit jaar zijn de rollen omgedraaid. De twee roodbontstieren passeren allebei met gemak de grens van 30.000 eerste inseminaties. Achter het tweetal gaapt een flink gat. De nummer drie Camion van de Peul (v. Fender) – net als Atlantic exgenoomstier en lijstaanvoerder voor NVI – kwam uit op ruim 16.000 eerste inseminaties. Hij eindigt daarmee nipt vóór runner-up Talentino (v. Talent) die van de twaalfde naar de vierde plek stijgt.

Behalve Talentino melden ook Lowlands Klimmer (v. Taco) en genoomstier Delta Direct (v. Fidelity) zich voor het eerst in de top tien. De nieuwelingen namen de plaats in van Van de Peul Kylian (v. Kian), Heihoeve Arnold (v. Lightning) en Beukenhof 346 Ideal (v. Talent).

Opvallend is dat met een vijfde plaats de rol van oudgediende Kian nog steeds niet is uitgespeeld, terwijl ook kruisingsstier Woeste Polder Reladon zich met gemak in de top tien handhaaft.

De Vlaamse roodbonttopdrie bestaat uit dezelfde stieren als in Nederland, alleen in een iets andere volgorde: Fidelity, Kodak en Camion. Anders dan in Nederland staan in de Vlaamse roodbonttop wel relatief veel genoomstieren. De Vrendt Aram (v. Award), Schreur Carlton (v. Fidelity) en Delta Maicon (v. Jerudo) prijken alle drie in de top zeven.

### Ruim 4500 inseminaties Remco

In het mrij-klassement gaat Matthijszoon Remco aan de leiding met maar liefst 4509 eerste inseminaties. Voor mrij-begrippen is dat opmerkelijk veel. Vorig jaar was Goran (v. Guido) de enige mrij-stier die de grens van 2000 eerste inseminaties doorbrak. Dit jaar doet hij dat opnieuw, net als Remco en ook Dos 4 (v. Manuel 214).

De Belgisch witblauwen blijven zowel in

Nederland als in Vlaanderen de toplist met meestgebruikte vleesveestieren domineren. Net als in 2012 kozen de Nederlandse melkveehouders dit jaar het vaakst voor Zeno. De Vlaamse vleesveekoplopers worden juist gebruikt voor de zuivere fokkerij, zoals de meestgebruikte Sauveur de Monin Chapelle,

In het segment roodbont import, waar traditiegetrouw ook de meestgebruikte importstieren van andere rassen deel van uitmaken, heeft Jerudo de leiding overgenomen van de Zweeds-roodbontstier Peterslund. De Duitse Jeromzoon Jerudo noteerde ruim 7300 eerste inseminaties, terwijl het aantal eerste inseminaties van Peterslund bijna halveerde tot net iets meer dan 5000.

Met stip gestegen in de importlijst roodbont is de Duitse brownswiss-stier Vigor. Hij bezet achter Jerudo de tweede plek. Behalve Jerudo is Jotan met een vierde plek de enige red holstein in de top tien.

### Ross prolongeert kopplek

Bosside Alta Ross prolongeert zijn koppositie bij zwartbont import met ruim 15.000 eerste inseminaties. Weliswaar blijft daarmee een OManzoon de ranglijst aanvoeren, maar de OManzonen zijn niet zo dominant vertegenwoordigd als voorgaande jaren. Zo verloren Co-Op Oman Loydie en Morningview Legend, de nummer twee en drie van vorig jaar, terrein. Zij maken plaats voor de Franse Jockozoon Stol Joc en de Amerikaanse Shottlezoon Cordes-Maid Stonewall. De Amerikaanse stieren maken de dienst uit in de top tien. Zij veroveren acht van de tien topplaatsen.

In Vlaanderen bezetten Amerikaanse stieren ook de hoogste posities bij import. Lake-Effect Alta Caliber (v. Goldwyn) is daar de meestgebruikte importstier bij zwartbont, gevolgd door Cookiecutter Mom Hunter (v. Man-O-Man) en Regancrest Alta Iota (v. OMan).